

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

**“ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПОДДЪРЖАН
РЕЗЕРВАТ „БАЛАБАНА“**

Решения за
по-добър живот

ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД

***Геология и геоморфология на територията на поддържан резерват
„БАЛАБАНА“***

ИЗГОТВИЛ: доц. Ирина Маринова

Експерт по геология

СЪГЛАСУВАЛ: инж. Любислав Ковачев

Ръководител екип

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Приложение № 14

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

УВОД.....	
1. ОБЩИ СВЕДЕНИЯ ЗА РАЙОНА.....	
1.1. Местоположение.....	
1.2. Климат.....	
1.3. Икономически сведения.....	
1.4. Почви.....	
1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ.....	
1.9.1. Геоложки строеж на района.....	
1.9.1.1. Стратиграфия и литология.....	
1.9.1.2. Тектонски строеж.....	
1.9.1.3. Геоложки строеж на поддържан резерват „Балабана”.....	
1.9.1.3.1. Стратиграфия и литология.....	
1.9.1.3.2. Тектонски строеж.....	
1.9.2. Геоморфология на релефа.....	
1.9.2.1. Средногорска морфоструктурна зона.....	
1.9.2.2. Източна Средногорска морфоструктурна зона.....	
1.9.2.2.1. Средногорски хорстови възвишения.....	
1.9.2.2.2. Странджански морфоструктурен район.....	
1.9.2.2.3. Хидрогеоложки условия на района.....	
1.9.2.4. Хидрогеоложки условия в ПР “Балабана”.....	
1.9.3. Карта на релефа.....	
ЛИТЕРАТУРА.....	

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

УВОД

Целта на настоящата геоложка записка е да представи геоложкия строеж на района на поддържан резерват „Балабана”, община Елхово, както и неговите морфоструктурни особености. Геоложният строеж е описан въз основа на геоложки оглед на терена, извършен през октомври 2014 г., топографска карта в М 1:100 000, геоложка карта на к.л. Тополовград и на к.л. Елхово в М 1:100 000, и обяснителните записки към тях, както и специализирана литература. Геоморфологията на района е дадена въз основа на монографията „Геоморфология на България” от 1989 г. Ползвани са и по-нови източници.

1. ОБЩИ СВЕДЕНИЯ ЗА РАЙОНА

1.1. Местоположение

Поддържаният резерват „Балабана” се намира между 41°75' и 42°18' северна ширина и 26°24' и 27°02' източна дължина по Гринуич и попада на територията на община Елхово, в землището на гр. Елхово (фиг. 1).

Поддържан резерват (съкратено ПР) „Балабана” е разположен в Елховското поле от Тунджанската хълмиста и нископланинска област, в поречието на р. Тунджа и е с обща площ около 77 ха. Цялата площ на поддържания резерват е горски фонд.

1.2. Орография и хидрография

Елховското поле с разположения в него ПР „Балабана” обхваща долината на река Тунджа и нейните притоци и е с посока почти север-юг (фиг. 1). На изток то е ограничено от Бакаджиците и Дервентските възвишения, на северозапад – от Светиилийските възвишения, а на югозапад – от Манастирските височини. Релефът на Елховското поле е равнинен, без големи превишения; средната му надморска височина не превишава 150 м. Бакаджиците са верига от ниски хълмове в Тунджанско-Станджанската физикогеографска подобласт с посока северозапад, която описва 18-километрова дъга покрай долината на р. Тунджа. Техен най-висок връх е Свети Сава (514.6 м), който се издига в северната им част. Средната им надморска височина е около 300 м. По билото им (с изключение на най-северозападната им част) преминава главният вододел на България между водосборните басейни на Черно море и Егейско (Бяло) море. Реките, течащи на север, запад и югозапад принадлежат към басейна на река Тунджа, а тези течащи на изток - към басейна на Средецка река, принадлежаща към басейна на Черно море. Дервентските възвишения имат плоско и леко нахълмено било с посока приблизително изток-запад и надморска с височина 300-450 м, над което се издигат заоблени върхове, най-висок от които е Гюргенбаир (555.2 м).

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.”*

Министерство на околната
среда и водите

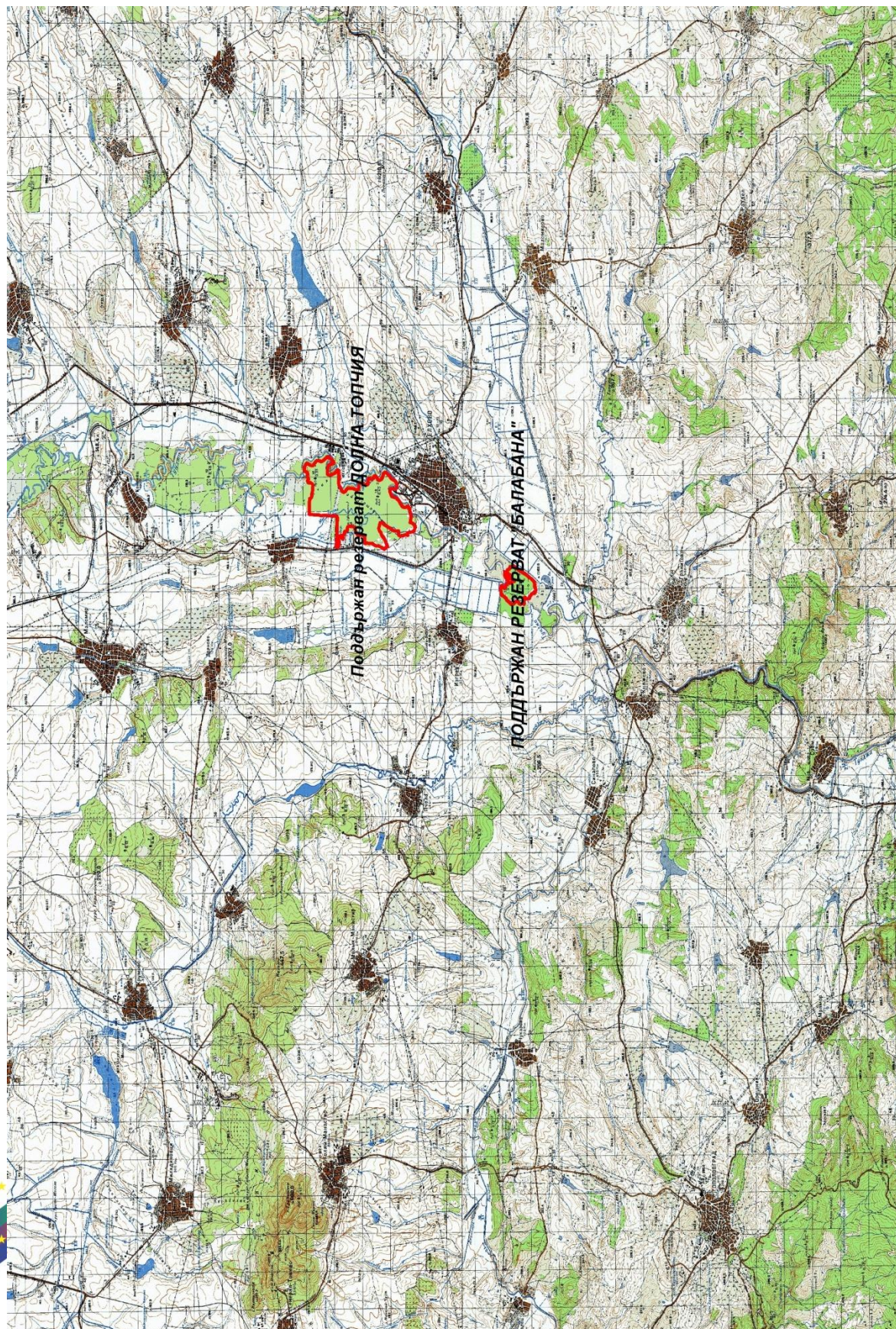

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Фиг. 1. Местоположение на ПР „Балабана”. Топографска карта в М 1:100 000.

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Светиилийските възвишения се разполагат между Горнотракийската низина на запад и Ямболското поле на изток. Възвишенията се простират от запад-северозапад на изток-югоизток на около 25 км, а ширината им е 5-6 км. От северозапад на югоизток билото им постепенно се понижава и към долината на река Калница (десен приток на р. Тунджа) то потъва в Ямболското поле. Най-високата им точка връх Острия чал (Острия чатал, 415,9 м) се издига в северозападната им част на около 2,5 км югозападно от с. Питово. Те са напълно обезлесени, заети от пасища.

Манастирските височини се простират от запад-югозапад на изток-североизток на протежение около 30 км, а ширината им е от 15 км на запад до 5 км на изток. На юг чрез ниски хълмове се свързват със Сакар планина. Най-високата им точка е връх Градище (600.0 м).

Основната водна артерия, граничеща с поддържаения резерват е река Тунджа. Тя играе съществена роля за режима и качествата на подземните води, акумулирани в алувиалните отложения. Преди изграждането на язовирите и напоителните системи реката е била с високи водни стоежи. Периодично е заливала речната тераса. След оттеглянето на водата в някои части от територията на ПР са се образували езера, които се задържали до късно през лятото.

През последните десетилетия, вследствие засушаването на климата и изграждането на язовири и напоителните системи, количеството на водния отток на реката е силно намаляло. При условията на един сравнително висок ерозионен базис и значителен надлъжен наклон на реката, това е довело до удълбочаване на речното легло с няколко метра, а от тук и до фактическото прекратяване на голямоплощните заливания на терасите.

1.3. Климат

ПР “Балабана” попада в Европейско-континенталната климатична подобласт в климатичния район на Източна Средна България. Средната годишна температура на въздуха е между 11.4 и 12.3° С. Зимата е мека, пролетта започва рано и е сравнително топла, лятото е горещо, а есента е по-топла от пролетта. Средната годишна температура на почвата на 2 см дълбочина е 13.1° С. Средната годишна сума на валежите е около 430-620 мм (547 мм по данни от метеорологична станция в гр. Елхово). Режимът на валежите в климатичния район на Източна Средна България е силно повлиян от околните планински вериги и затова тук падат сравнително малко валежи. Средната годишна скорост на вятъра е 2.5 м/сек по данни от метеорологична станция в гр.Елхово. Ветровете в района общо взето са слаби и предимно северни и североизточни. Слънчевите дни в годината са над 92. Дните с мъгла са средногодишно 21. Вегетационният период е около 7 месеца.

1.4. Почви

Почвите в ПР “Балабана” се отнасят към “алувиално-черноземовидните почви”. По възраст те са относително млади. Формирани са върху кватернерни пясъчни отложения, припокривани при заливанията на терасите от по-фини и тъмно оцветени глинести материали.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“*

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Те са извличани при водноерозионния процес, протичащ във водосборния басейн на р. Тунджа, от почви от типове смолници и канелено-горски почви.

1.5. Икономически сведения

Област Ямбол се характеризира с висока безработица - около 15 % през 2012 г., по-висока от средната за страната. Тя е свързана със съществено съкращаване на основните за областта производства - химикали, синтетични влакна и др., намаляване на обработваемата земя и спадане на средните добиви в селското стопанство. Отрицателно на икономиката на областта се отразява намаляването на общия брой на населението в областта и липсата на средства за поддържане на пътната мрежа.

1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ

1.9.1. Геоложки строеж

1.9.1.1. Геоложка изученост на района

Геоложката изученост на района е добра. Територията на Елховското поле и околните възвишения е покрита с геоложко картиране в М 1:25 000, въз основа на което са съставени официалните геоложки карти в М 1:100 000. ПР „Балабана” попада в западната част на картен лист Елхово, затова в геоложката записка е използвана и геоложката карта на съседния картен лист Тополовград.

1.9.1.2. Стратиграфия и литология

В геоложкия строеж на района участват скали от следните геоложки периоди: докамбрий, палеозой, триас, юра, креда, неоген и кватернер. С най-голямо разпространение на повърхността са скалите на неогена, следвани от скалите на кредата. По поречието на р. Тунджа, нейните притоци и разположената на запад р. Калница се разкриват отложенията на кватернера. Ерозията по околните възвишения е разкрила по-стари скали, с възраст мезозой, палеозой и докамбрий, чиито разкрития на повърхността са под формата на петна и ивици (фиг. 2-3).

Отделени са следните литостратиграфски единици (от най-старите към най-младите): Ботурченска група (Жълтичалска пъстра свита – архай?-долен протерозой), Соколска свита (долен палеозой), Филитна задруга (девон?), гранитоиди (карбон-перм?), Светиилийска свита (стефан?-перм?), Искърска карбонатна група (среден-горен триас), Звездецка свита (средна юра), Горнокредни плутони, Елховска свита (неоген), и кватернерни наслаги.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“*

Министерство на околната
среда и водите

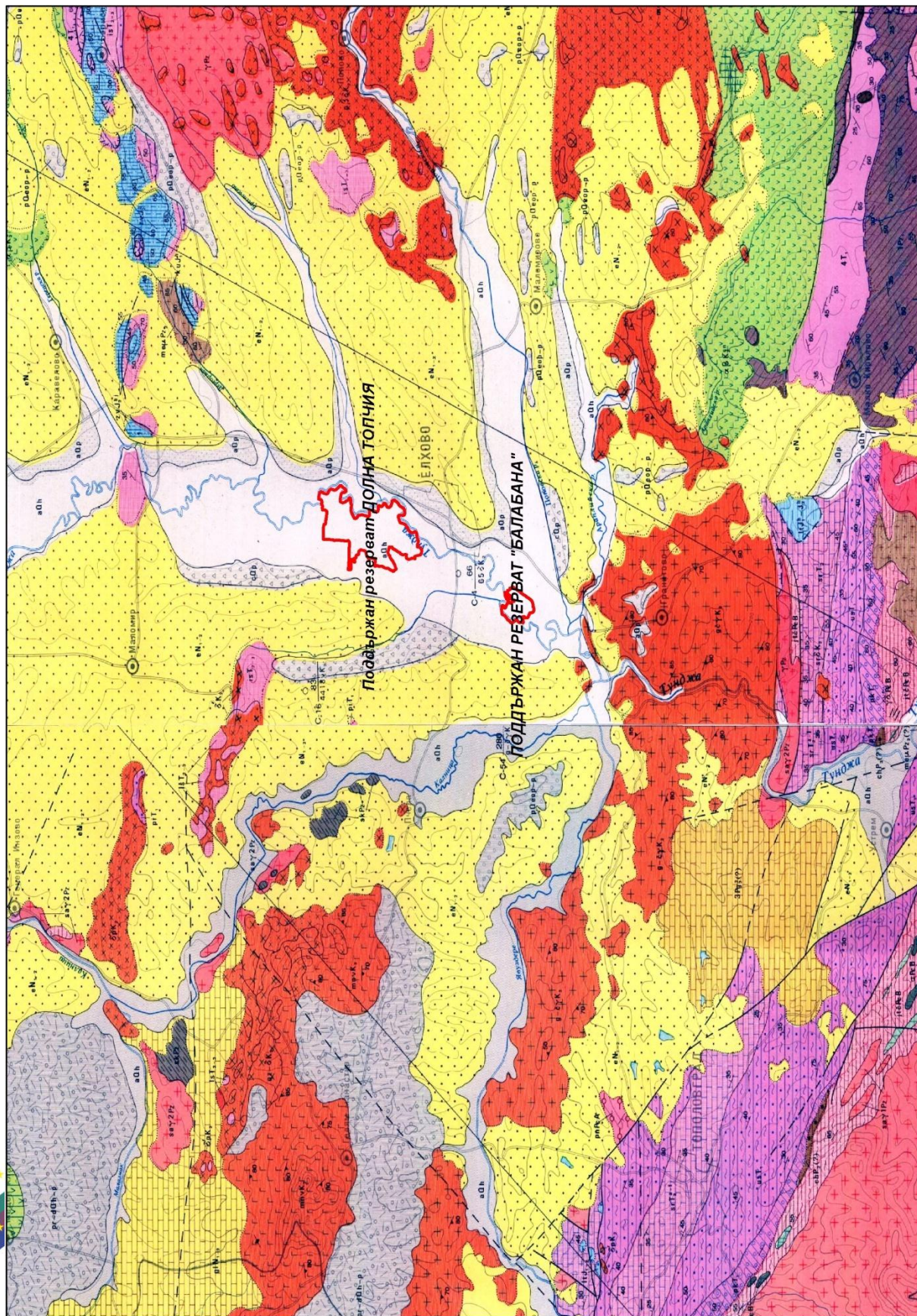

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

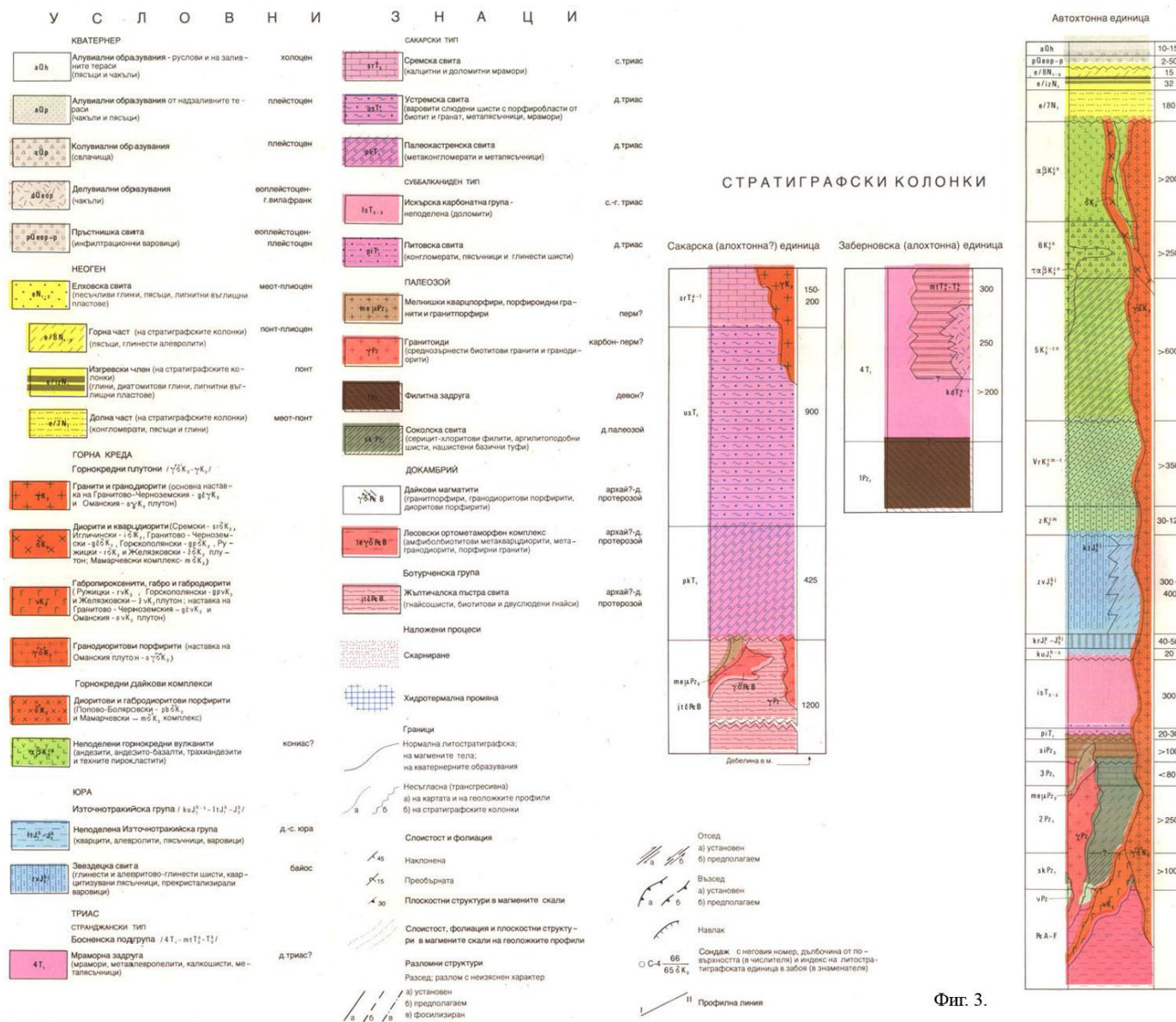

Границите на ПР „Балабана“ и ПР „Долна Топчия“
са дадени с червена линия.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

Решения за
по-добър живот

ФИГ. 3.

ДОКАМБРИЙ

Архай?-долен протерозой

Жълтичалска пъстра свита (jtcPeV)

Жълтичалската пъстра свита се разкрива в южната част на района, в две ивици от запад и изток на р. Тунджа. Включва в себе си тела от Лесовския ортометаморфен комплекс и

 Национална
 Стратегическа
 Референтна рамка
 2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

метаморфозирани дайкови магматити. Основните скали на свитата са гнайсошисти с прослойки от гнайси (биотитови и аплитонидни), разнообразни шисти (мусковитови, серицитови, двуслюдени, мусковит-гранатови и шисти с турмалин) и амфиболити. На места скалите са процепени от млечнобели кварцови жили. Разкритата дебелина на Жълтичалската пъстра свита в долината на р. Тунджа е около 1200 м.

Лесовският ортометаморфен комплекс пресича Жълтичалската пъстра свита с ясни интрузивни контакти. Комплексът е разкъсан от по-късните Мелнишки гранитпорфири и кварцпорфири с вероятна къснопалеозойска възраст. Последните се разкриват на повърхността като голямо тяло изток-югоизточно от с. Устрем.

ПАЛЕОЗОЙ

Долен палеозой

Соколска свита (skPz₁)

Разкрива се на к.л. Елхово и к.л. Тополовград на неголяма площ. На к.л. Елхово се разкрива като субекваториялна ивица в околностите на с. Стефан Караджово, а на к.л. Тополовград като малки петна западно от р. Тунджа северно от с. Пчела. Изградена е от разнообразни шисти – серицит-хлоритови, серицит-хлорит-кварцови и зелени, силно напистени базични туфи. Възрастта ѝ се приема за раннопалеозойска поради обстоятелството, че се процепва от Мелнишките горнопалеозойски гранитоиди. Също така, голямо количество от метаморфитите на Соколската свита участват в късовия състав на Светиилийската свита в северния край на с. Стефан Караджово, която е с приета къснопалеозойска възраст (стефан?-перм?). Дебелината на Соколската свита надхвърля 100 м.

Девон

Филитна задруга (1Pz₁)

Скалите на задругата се разкриват като ивица източно от с. Малко Кирилово в югоизточната част на района. Представени са от тъмносиви до черни филити, масивни или тънкоивичести. Сред тях рядко се наблюдават тънки пластове от метаалевролити и дребнозърнести метапсамити. Задругата е навлечена върху ранномезозойски скали. Възрастта ѝ е достоверно определена с девонски вкаменелости. Дебелината на задругата е от порядъка на няколко стотици метри.

Горен палеозой

Гранитоиди (γPz)

Разкриват се като обширни тела северозападно от с. Стефан Караджово и югозападно от с. Оман. Те са част от т. нар. „Централностранджански батолит“. В по-старата литература са

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

известни и като „южнобългарски гранити“. Късове от гранитоидите са включени в скалите на къснопалеозойската Светиилийска свита и в метаконгломератите на долнотриаската Палеокастренска свита. Самите гранитоиди са процепени от горнокредни магмени тела и дайки. Сред гранитоидните тела с най-широко разпространение са биотитовите средно- до едрозърнести гранити, на места порфиroidни по калиевия фелдшпат. Сред гранитите при с. Оман са различни също длуслудени и мусковитови разновидности. При с. Поляна са установени плагиогранити.

Мелнишки кварцпорфири, порфиroidни гранити и гранитпорфири (mePz₂)

Разкриват се като обширно тяло с размери около 3x4 км източно от Устрем и малко тяло северно от Елхово. Това са метаморфозирани кварцпорфири, порфиroidни гранити и гранитпорфири, светли на цвят, на места нашистени. Най-вероятно възрастта на тези скали е къснопалеозойска, тъй като те участват като късове в базалния конгломерат на долнотриаската Палеокастренска свита южно от с. Срем.

МЕЗОЗОЙ

Триас

Искърска карбонатна група (IsT₂₋₃)

Карбонатните скали на триаския разрез са дадени обобщено на геоложката карта под названието Искърска карбонатна група. Разкриват се на няколко места в района, като най-голямото тяло е южно от с. Маломирово. Те са представени изключително от доломити. Доломитите са сиви, тъмносиви или сивобелезникави, средно- до дебелопластови. Свитата не е датирана с вкаменелости и условно е приета средно-горнотриаска възраст. Дебелината на Искърската карбонатна група е около 300 m.

Палеокастренска свита (pkT₁)

Разкрива се като две тясни ивици с ширина под 1 км източно и западно от р. Тунджа, приблизително по паралела на с. Устрем. Свитата е изградена от метаморфозирани конгломерати и пясъчници. Късовете на конгломератите са добре заоблени и по състав са главно от кварцпорфири и кварц, и малко количество от гранити и шисти. Пясъчниците са аркозни. Дебелината на свитата достига около 400 m.

Устремска свита (usT₁)

Лежи с литоложки преход върху Палеокастренската свита и се покрива нормално от Сремската свита. Датирана е с вкаменелости при Тополовград, където фосилите дават раннотриаска възраст. Свитата е изградена главно от варовити слюдени шисти с порфиробласти от биотит и гранат, метаморфозирани пясъчници и различни мрамори. Минералната асоциация

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

от кварц, албит, епидот, биотит и гранат определя фациеса на зелените шисти и по-точно неговата високотемпературна част, т.е. кварц-албит-епидот-алмандиновия субфациес на метаморфизъм. Приема се, че първичните скали са отложени в приткоморска обстановка, свързана с началото на морска трансгресия, след което са били метаморфозирани. Дебелината на свитата достига 950 м.

Сремска свита (srT₂)

На повърхността се разкрива южно от с. Малко Кирилово и в района на Тополовград. Следва с постепенен литоложки преход над скалите на Устремската свита и е изградена от калцитни и доломитни мрамори, средно- и дебелонаслоени, дребно- до среднозърнести с преобладаващо сивобелезникави цветове. Първичните карбонатни скали са образувани в плитководен морски басейн. Свитата е датирана по фосили в района на Тополовград като среднотриаска. Дебелината на свитата е намалена спрямо първоначалната по тектонски причини и е около 150-200 м.

Мраморна задруга (4T₁)

Скалите на мраморната задруга се покриват от скалите на филитната задруга, вероятно с навлачен контакт. Най-голямото разкриване на свитата е в южната част на района, на север и изток от с. Малко Кирилово. Скалите са представени от мрамори, мраморизирани варовици, калкошисти и редки филити. Мраморите са бели, дебелонаслоени, с дребно- до едрозърнестта структура. Прекристализираните в различна степен варовици са сиви, синкави до тъмносиви, тънко- до среднонаслоени. Те често се проследяват от ивически калкошисти. Предварителните данни по вкаменелости насочват към долнотриаска възраст. Дебелината на задругата е няколко десетина метра.

Юра

Звездецка свита (zvJ₂^{bj})

Свитата се разкрива на повърхността като прекъсната ивица със североизточна посока източно от р. Тунджа и северно от гр. Елхово. Свитата е изградена главно от глинести и алевроито-глинести шисти. В ограничено количество са представени кварцитизовани пясъчници и прекристализирани варовици. Възрастта ѝ е определена като средноюрска въз основа на стратиграфското ѝ положение и литоложкия състав. Дебелината на свитата достига до около 250-300 м.

Неподелена Източнотракийска група (ItJ₁₋₂)

Разкрива се като малко петно с размери около 1х1 км южно от с. Гранитово. Разкритието е тектонски прозорец със скален състав от кварцитизовани пясъчници, глинести лиски, пясъчливи прекристализирани варовици и кварцити.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“*

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Горна креда

Горната креда е от средиземноморски тип. В района е представена от вулкански и интрузивни скали и в подчинено количество от вулcano-седиментни скали.

Неподелени горнокредни вулканити ($\alpha\beta K_2^{cn}$)

Към тази група са отнесени вулканокластични, вулкански и субвулкански скали с базалтов, андезитобазалтов и трахиандезитов състав, които се разкриват на широка площ на югоизток от ПР „Балабана”. Те процепват палеозойски гранитоиди, покрити са трансгресивно от отложенията на неогенската Елховска свита и от кватернерни отложения и са процепени от горнокредни диорити и кварцдиорити. Експлозивният фациес е представен от масивни и дебелопластови бомбено-блоково, бомбени и пепелни туфи на андезити и андезито-базалти, а субвулканският – от секущи неправилни тела и дайки със същия състав. Андезитите и андезитовите лавобрекчи изграждат неголеми разливи сред вулканопластите, а при с. Голямо Шарково оформят голям покров. Скалите на покрива са площно пропилитизирани. Дебелината на вулканитите е от порядъка на няколко до десетки метра.

Горнокредни дайкови комплекси

Дайките в района са широко разпространени. В геоложката литература е разпространено мнението, че те са резултат от самостоятелни многобройни импулси и са образувани след горнокредните плутонични тела, тъй като има установени пресичания на плутоните от дайки. В повечето случаи дайките са пространствено и фациално свързани с плутоните и заедно с тях вероятно са производни на общи магмени огнища. Но когато дайките изграждат самостоятелни снопове в догорнокредния фундамент, възрастовите им съотношения с плутоните и вулканитите не са ясни. В тези случаи се допуска възможността дайките да са периплутонични субвулкански образувания – корени на дълбоко еродирани линейни вулкански апарати. За такива се приемат дайките, разкриващи се в района около селата Попово и Болярово и около Мамарчево и Воден. Характерен белег за тези дайкови комплекси е строежът „дайка в дайка”, т.е. дайките са допират плътно една до друга или са вместени една в друга като се различават само по зоните на закалка във външните зони на по-младите дайки. По състав дайките са диоритови и габродиоритови порфири.

Горнокредни плутони ($\gamma\delta K_2$ - γK_2)

На повърхността в района се разкриват части от два големи плутона (Гранитово-Черноземски и Омански), наречени на едноименните села, в чиято околност се разкриват. Те процепват докамбрийски метаморфити, палеозойски гранитоиди, триаски и горнокредни седименти и неподелени горнокредни вулкани. Имат наставен строеж. Представени са от скали от габро-диорит-гранодиорит-гранитовата редица. Около контактите им с карбонатни скали са развити маломощни скарнови зони.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“*

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

НЕОЗОЙ

Неоген

Неогенските отложения в района (разкриващи се в басейна на р. Тунджа) са представени от континентални отложения с речен и блатно-езерен произход. Съдържат лигнитни въглища. На повърхността е разкрита само горната част на неогенския разрез, а закритата част е изучена със сондажи, прокарани за проучване на въглищата в Елховско-Ямболския район.

Елховска свита (eN_{1-2})

Наречена е по името на гр. Елхово, където е подробно изучена. В нея са различени долна част (подвъглищна), Изгревски въгленосен член, горна част (надвъглищна) и Дугановски член. Елховската свита лежи трансгресивно и несъгласно върху пъстра скална подложка с възраст от докамбрия до горната креда включително. Покрита е от кватернерни образувания (фиг. 2, 5).

Долна част на Елховската свита ($e/7N_1$)

По сондажни данни долната част на скалния разрез е изграден от груби пясъци, конгломерати и чакълни лещи между тях. Нагоре следва незакономерно редуване на дребно- до грубозърнести пясъци със сивозелени и зеленикави мазни до алевроитови глини. Дебелината е 170 м.

Изгревски въгленосен член на Елховска свита (e/izN_1)

Именуван е на с. Изгрев, на 4 км западно от Елхово. Изгревският член представлява въгленосна зона от сиви и черни глини и диатомитни глини, прослоени от седем въглищни пласта. По сондажни данни дебелината е 32 м.

Горна част на Елховската свита ($e/8N_{1-2}$)

Горната част на свитата се състои от бели и жълтеникави дребнозърнести пясъци с гравийни зърна, неправилно редуващи се със средно- до грубозърнести полимиктови пясъци с чакълни лещи. Датирана е с вкаменелости, които дават възраст плиоцен. Дебелината ѝ е около 75 м.

КВАТЕРНЕР

Кватернерните наслаги имат широко разпространение. По генезис са: алувиални, елувиални, делувиални, пролувиални, колувиални и смесени, отнесени са към еоплейстоцена, плейстоцена и холоцена.

Еоплейстоцен - плейстоцен

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“*

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Пръстнишка варовикова свита (pQ_{cor-p})

Пръстнишката свита се разкрива западно от ПР „Балабана” и от р. Калница. Тя е представена от финозърнести, неравномернозърнести до кредоподобни бели слабо уплътнени варовици с инфильтрационен произход. Варовиците на свитата лежат несъгласно върху горната част на Елховската свита и се покриват от почва или покривни чакъли, примесени с почва. Дебелината на инфильтрационните варовици е непостоянна и достига рядко до 2.5 m.

Холоцен-плейстоцен

Пролувиално-делувиални отложения (p-dQ_{h-p})

Разкриват се на широки площи в западната част на района, западно от р. Калница и са представени от валуни, чакъли, пясъци и глини. Дебелината им е малка – до няколко метра.

Холоцен

Алувиални образувания (aQ_h)

Холоценът е представен от алувиалните образувания по речните корита и в заливните тераси. Това са чакъли, гравий, пясък и пясъкливи глини, чиято дебелина достига 10-15 m в поречията на по-големите реки Тунджа, Калница, Поповска, Арапийска, Малазмак и Явуздере (фиг. 2).

1.9.1.3. Тектонски строеж

Съвременният тектонски строеж на района е резултат от многократни деформации с различна възраст. Структурите, резултат от тектонски деформации с докамбрийска и палеозойска възраст са интензивно преработени и разкъсани от магмени тела и затова трудно могат да се дешифрират. По-ясни са къснокимерските и херцински деформации, които определят тектонския облик на района. В по-голямата част от района те са покрити от отложенията на Елховското структурно понижение, което е основната тектонска структура в района (фиг. 4, 5).

Кимерските структури се разделят на две основни единици: автохтон (до параавтохтон) и алохтон (Заберски навлак). Автохтонът обхваща докамбрийски и палеозойски скали, триаски и долно-средноюрски скали. Разкрива се на широки площи под покривка от горнокредни и неогенски скали. В Дервентските възвишения автохтонът изгражда неголеми прозорци под алохтона. Кимерските деформации са изразени главно в зони на срязване в компетентни скали (гнайси, гранитоиди и карбонатни скали) и в изоклинални лежащи гънки с проникващ осовкливаж в некомпетентни скали (главно средноюрските аргилити на Звездецката свита).

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“*

Министерство на околната
среда и водите

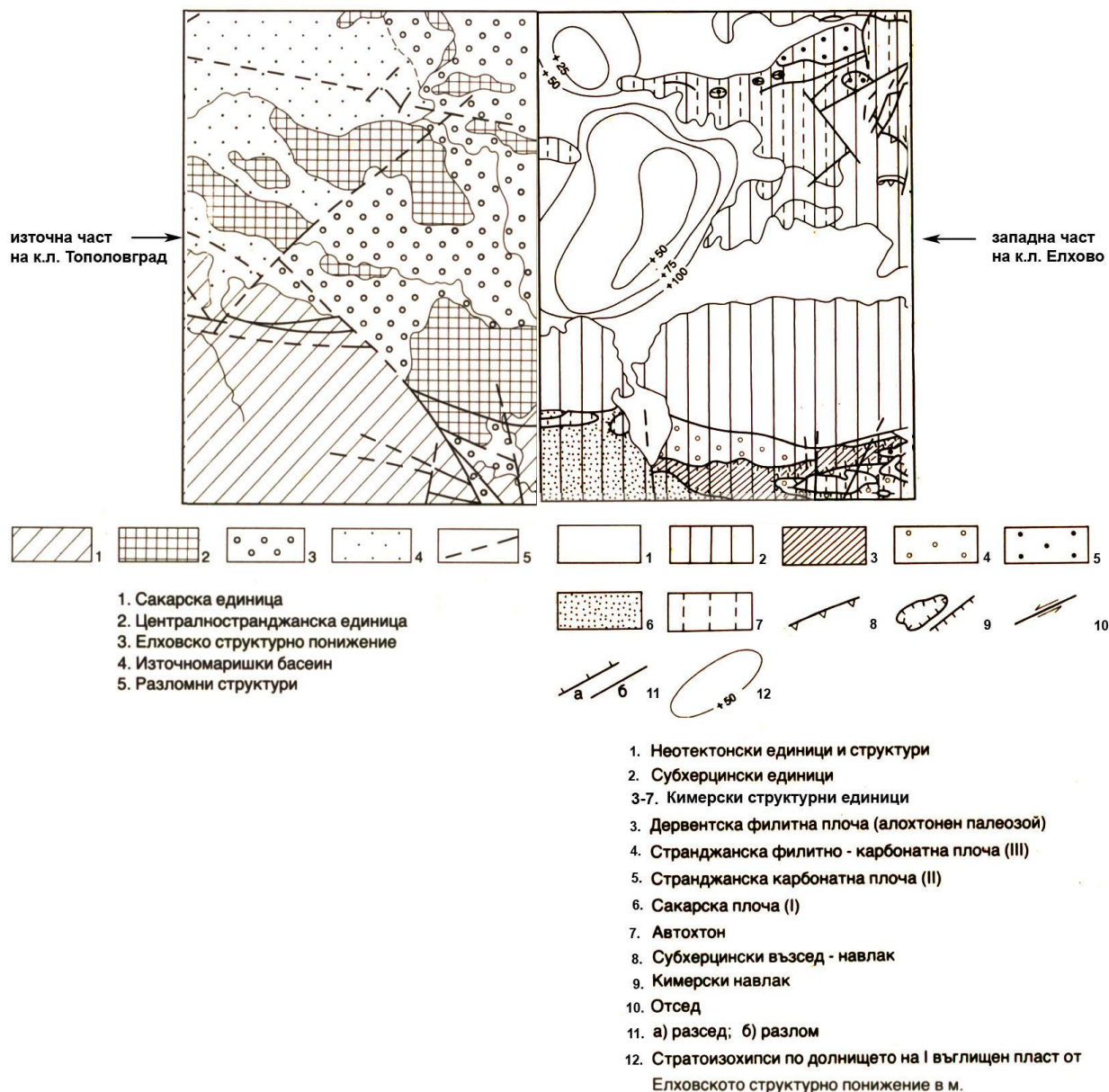
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Алохтонът е изграден от две навлачни плочи. Долната плоча обхваща триаски скали и юрски скали – Сакарската и Странджанската единици, а горната – скалите на палеозойската филитна задруга (фиг. 4).

Фиг. 4. Тектонска схема на района с части от к.л. Тополовград и к.л. Елхово (по геоложките карти в М 1:100 000).

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

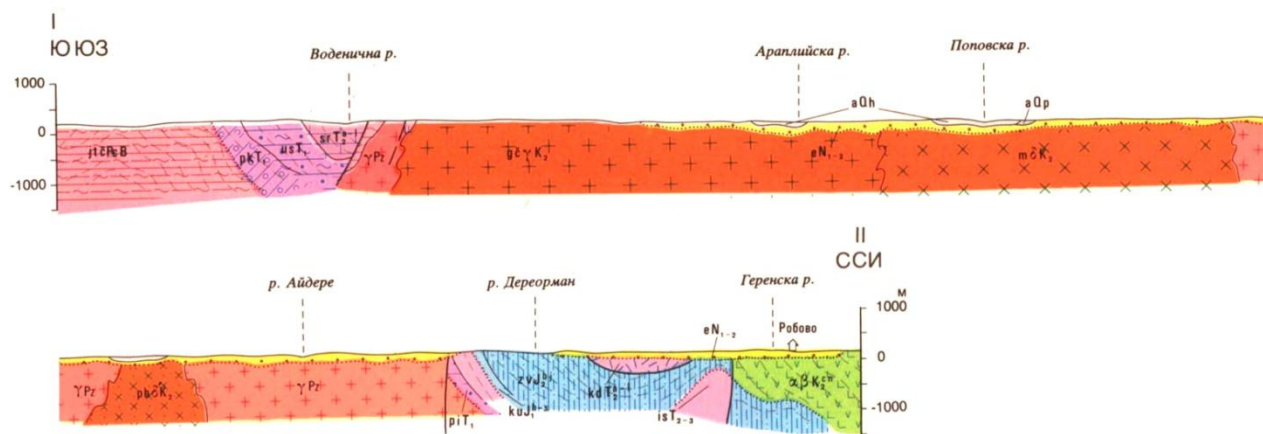
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Алпийските деформации са изразени в разломни движения, а в младоалпийско време към края на горната креда се извършва навличане на север върху скалите на Средногорската структурна зона, което е проявено на север от района. Неотектонското развитие е свързано с образуване на Елховското структурно понижение и Източномаришкия басейн.

Елховското структурно понижение лежи върху Тунджанския разломен сноп и пъстра скална подложка, изградена от палеозойски, триаски, горнокредни и палеогенски скали. Пълнежът на понижението е главно от неогенски седименти и кватернерни отложения (фиг. 5).

Фиг. 5. Геоложки разрез по линия I-II, показана на геоложката карта на фиг. 2.

Източномаришкият басейн е блоково-разломна структура. На фона на блока е образувано понижение със слабо изразена изток-западна посока, предопределено от издигнатите Сакарски и Светиилийски блокове. На изток понижението се разделя на три дълбоко вдадени залива, чиято главна посока е югоизток (фиг. 4).

През кайнозойския етап най-добре е изразена разломната тектоника, която разкъсва неогенските скали по нови и активирани стари разломи, главно разседи и отседи.

1.9.1.4. Геоложки строеж на поддържан резерват „Балабана“

1.9.1.4.1. Стратиграфия и литология

За геоложкия строеж се съди по информацията от геоложките проучвания на Ямбол-Елховския въглищен басейн, проведени през периода 1979-1986 г.

Геоложкият разрез е представен от литостратиграфските нива на плиоцена и кватернера, залягащи върху пъстра подложка от палеозой до горна креда включително. Последната е

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

представена от палеозойски гранити и левкогранити, триаски варовици и доломити, юрски варовици и глинести шисти, горнокредни вулканити, диоритови порфирити и габро.

Плиоценските седименти, запълващи Елховското понижение са обединени в Елховска свита, те залягат несъгласно върху неравната и денудирана подложка и имат значително разпространение. Поделени са на три части. Това са:

Долна част (подвъглищен хоризонт)

Развита е между въглищния комплекс и подложката. Седиментите, изграждащи хоризонта, са представени от тъмносиви до синкавозелени и зелени глини, по-слабо или по-силно пясъчливи, в различна степен варовити, с варовити ядки, лепкави до ронливи и белезникави до жълтеникави пясъци, оформящи слоеве и лещи сред глините. В подвъглищната част се установяват и пясъчни слоеве. Броят им е от 2 до 5, като дебелината им също варира от 1 до 3.5 m и най-често около 1.5 - 2 m. Дълбочината им на залягане е от 23.0 m (С-44) до 96.0 m (С-57).

Междупластието между пясъчните пластовете е изградено от глини, зелени до сивозелени на цвят, в различна степен алевроитови и варовити с дебелини до 20-25 m.

В горната част на литоложкия профил на долната задруга глините обикновено са светло до тъмносиви и маслено сивозеленикави, на места с частична слоистост, с неравен до мидест лом, алевроитови - силно варовити и уплътнени с преход към мергели.

Дебелината на долната глинесто-пясъчлива част е в зависимост от морфологията на подложката и е обикновено над 40 m.

Изгревски въгленосен член (въгленосен хоризонт)

Седиментите му залягат непосредствено върху тези на долната пясъчливо-глинеста част, като преходът е постепенен и рязък контраст не може да се постави. В района на поддържания резерват са развити и трите въглищни пласта. Освен въглищните пластовете в разреза на този член се срещат и тъмозелени сиво-черни до черни-пластични глини. В горната част на междупластията се разкриват варовити диатомитни глини с преход в глинест диатомит, сиви, сивобелезникави на цвят, леки.

Горна част (надвъглищен хоризонт)

Представена е от глини, по-слабо или по-силно варовити, в различна степен уплътнени до ронливи и мазни, в характерни сиви, белезникавожълти до зелени, жълти, жълтокафяви и кафяви багри. Обикновено в долната част на разреза се намират сивите уплътнени глини, като преходът е постепенен с въгленосната задруга. Дебелината им е твърде променлива и варира в широки граници като достига до 10-15 m в равнинната част на понижението.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“*

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Кватернер

Представен е от почвен слой и алувиални отложения. Почвеният слой е богат на органическо вещество с дебелина до 2 м и е комплекс от фино изветрели минерални частици, органически продукти и микроорганизми и заема повърхностния слой. В най-горните отдели на надвъглищния комплекс се разполагат кватернерните алувиални отложения на р. Тунджа. Речните наслаги са представени от кафяви мазни глини, песъкливи глини, жълтокафяви дребно- до грубозърнести пясъци и дребно- и едрокъсови чакъли. Те са неравномерно заглинени и залягат върху плиоценските глини. Дебелината на алувия достига до 5-6 м.

1.9.1.4.2. Тектонски строеж

Територията на поддържаия резерват попада в обхвата на Елховското структурно понижение. Положението на понижението е тектонски предопределено – то лежи върху Тунджанския разломен сноп. В границите на резервата не са установени тектонски нарушения на повърхността.

1.9.2. Геоморфология на релефа

1.9.2.1. Средногорска морфоструктурна зона

Според съвременната морфоструктурна схема на България разглежданият район попада в Средногорската морфоструктурна зона. Последната обхваща ниските и средновисоки планини, разположени между Рило-Родопския масив от юг и Задбалканските котловини от север, границата със Сърбия на запад и границата с Турция на югоизток. Наред с планините в зоната се наблюдават малки котловини и по-големи долинни разширения (фиг. 6). Релефът е развит върху родопски и старопланински скални комплекси, както и върху типични средногорски седиментни и вулкански скали. По-конкретно разглежданият район попада в източната част на Средногорската морфоструктурна зона, в долината на р. Тунджа.

1.9.2.2. Източна Средногорска морфоструктурна зона

Източната Средногорска зона включва Средногорски хорстови възвишения и Странджанския морфоструктурен район. Самият ПР „Балабана” попада в Странджанския морфоструктурен район, в подрайона на Ямболско-Елховското поле. Отделните морфоструктурни единици са разгледани по-долу.

1.9.2.2.1. Средногорски хорстови възвишения

Средногорските хорстови възвишения са единични височини и възвишения, които се разполагат между Средногорското коляно на запад (извън района) и р. Тунджа на изток, а на юг до Сакар планина. В разглеждания район от тези възвишения попадат Светиилийските и Манастирските възвишения.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“*

Министерство на околната
среда и водите

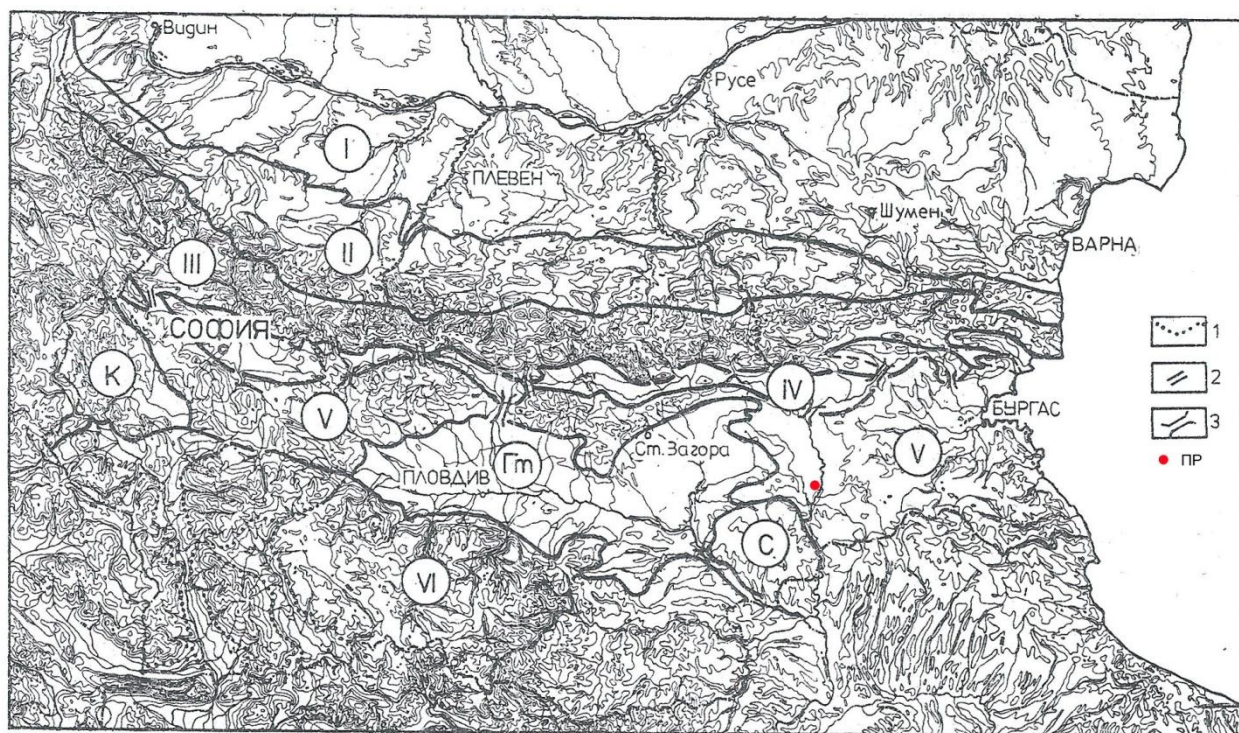
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Светиилийските възвишения отделят Старозагорското от Ямболското поле. Разделени са на две части от сравнително ниската Златарска седловина. Западната им част е по-висока. От всички страни Светиилийските възвишения се отделят чрез ясно изразени в релефа разседи, ориентирани на югоизток. Златарската седловина е разсед, ориентиран на югозапад. По билото на възвишенията е запазена плиоценска заравнена повърхнина.

Морфоструктурни зони и области в България
I – Дунавска морфоструктурна зона; II – Предбалканска морфоструктурна зона; III – Старопланинска морфоструктурна зона; IV – Забългарска морфоструктурна зона; V – Средногорска морфоструктурна зона; VI – Рило-Родопска морфоструктурна зона; K – Краищенска морфоструктурна област; Gm – Горнотракийска морфоструктурна област; C – Сакарска морфоструктурна област; 1 – вътрешни граници; 2 – котловинни прагове; 3 – проломи;

Фиг. 6. Положение на ПР „Балабана” в морфоструктурната подялба на България (по Д. Канев, 1989).

Манастирските възвишения се простира на юг от Светиилийските възвишения и на север от Сакар планина. На най-високия им връх Градище е запазена староплиоценска заравнена повърхнина, а на запад от върха – младомиоценска повърхнина.

1.9.2.2.2. Странджански морфоструктурен район

Странджанският морфоструктурен район обхваща ниските възвишения и полета на изток от долината на р. Тунджа до границата ни с Турция. В разглежданата площ от Странджанския

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

морфоструктурен район попадат Бакаджиците, Дервентските възвишения и Ямболско-Елховското поле.

Бакаджиците са заравнени възвишения с дължина около 40 км и ширина около 10 м. На юг се разклоняват към Странджа планина. По билото им минава вододелът към Черно и Егейско море. По заравнените била са запазени и горноплиоценски седименти, ето защо билната повърхнина се приема за горноплиоценска заравненост.

Дервентските възвишения имат плоско и леко нахълмено било с посока приблизително изток-запад. Билната част се приема за остатък от младомиоценска повърхнина, а по-голямата и по-широка част от възвишенията се приема за плиоценска заравнена повърхнина.

Ямболско-Елховското поле е развито по долината на р. Тунджа. Почвеният хоризонт разкрива плиоценски пясъци и глинени с дебелина над 100 м. Под тях са установени със сондажи горнокредни скали, а по съвременната долина на р. Тунджа са нарупани дебелите до 25 м алувиални наслаги.

1.9.2.3. Хидрогеоложки условия на района

Разглежданият район се включва изцяло в Бургаския подрайон на Южнобългарския артезиански басейн. Хидрогеоложките условия се определят от геоложката структура, геоморфоложките форми, колекторските свойства на скалите, климатичните и хидроложките елементи.

В зависимост от характера на колектора се срещат два типа води - порови и пукнатинни. Поровите води са акумулирани в младите теригенни кватернерни и неогенски отложения. Пукнатинните води са акумулирани в пукнатините на скалната подложка на плиоценските отложения, изградена от гранити и гранодиорити., триаски варовици, юрски глинести шисти и следсенонски габродиорити.

Пукнатинни води

Води в подложката на плиоценските седименти

Подложката на плиоценските седименти е силно денивелирана и изветряла. Водите имат напорен характер, по температура са студени до субтермални (20-25° C). Изследваните сондажи имат ниска водообилност 0.001 до 0.012 л/с.м, и водопроводимост от 0.1 до 1.2 м²/д.

По химически състав водите се характеризират като хидрокарбонатно-натриеви и хидрокарбонатно или хлоридно-сулфатни, натриеви. Подхранването на водите в подложката става за сметка на инфилтрацията, в местата където тя се разкрива на повърхността.

Порови води

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

Плиоценски водоносен комплекс

Плиоценските седименти, както беше изтъкнато, в съответствие с литоложките и фациалните особености и мястото им в разреза се разделят на два комплекса: подвъглищен и надвъглищен. Като колектори на подземни води се явяват пясъчните пластове и лещи, вмествени сред глините над и под въгленосната задруга, които разглеждаме поотделно.

Подвъглищен водоносен хоризонт

Между подложката на плиоцена и въглищния комплекс сред глинестите разновидности се установяват сравнително издържани водоносни пясъчни пластове, сложно редуващи се с глинести и пясъкливо-глинести разновидности, образуващи единна водонапорна система. Водопроводимостта на хоризонта се изменя в широки предели 0.1 до 145.6 м²/д, средно около 50 м²/д, а пиезопредаването е средно 1,4.10⁵ м²/д. По химичен състав водите се характеризират като хидрокарбонатно-натриеви, пресни до води с относително повишена минерализация (M=0,45-1,05 г/л) и неутрална до слабо алкална реакция (pH=7.3-8.6). Подхранването им става на периферните афлорименти на плиоцена, а също така вероятно като подхранващ фактор служи скалната подложка, подстилага плиоценските седименти.

Води в надвъглищните пясъчни лещи

По фациалните си особености надвъглищният комплекс не се различава съществено от подвъглищния. Представен е от кафяви, жълтокафяви, белезникави, синьозелени до тъмносиво оцветени глинени пясъчливи глинени, в различна степен варовити. Той е развит в позитивни форми на релефа в източния и западния край на района.

В пясъчните лещи са формирани напорни и слабо напорни подземни води, чиито хидростатични напори се определят от разликата между котата на подхранване и котата на пресичането им. Статичните им водни нива залягат от кота 103.56 до 118.11, като заемат най-високо положение от водите на всички останали водовместващи скали. Хоризонтът е слабоводообилен с коефициент на водопроводимост от 0.1 до 9.3 м²/д. По химичен състав водите са хидрокарбонатни и сулфатни, калциеви или натриеви води и отчасти хлоридно-натриеви.

Подхранването на пясъчните лещи е изключително за сметка на падналите атмосферни валежи и частично от напояване.

Кватернерен водоносен хоризонт

В източният край на района, в най-горните отдели на надвъглищния комплекс се разполагат кватернерните алувиални отложения на р. Тунджа. Алувиални отложения се установяват и по долините на реките Ченгене дере, Поповска, Калница, Явуздере и Малазбак, минаващи през района. Дълбочината на залягане на алувия достига до 10 м, но в преобладаващия брой на изработките тя е от порядъка на 5-6 м. Дебелината на пясъчния слой достига до 8 м и най-често варира в границите 2-4 м. Статичните водни нива на подземните

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“*

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

води заемат коти от 96.55-98.72 (1983 г.), или залягат на дълбочина от 0.40 до 4.90 м под дневната повърхност. Водоносните чакълесто-песъчливи отложения имат сравнително ниски филтрационни свойства. Водопроводимостта е от 4.00-204.5 м²/д, коефициент на филтрация 2.22-88.91 м/д, коефициент на водоотдаване $2.5 \cdot 10^{-3}$ - $7.1 \cdot 10^{-2}$. По химизъм водите в алувия са предимно хидрокарбонатно-сулфатни и смесени по катиони. По минерализация водите се определят най-често като слабо солени, до такива с относително повишена минерализация $M=523.8-1327.8$ или средно 987.2 мг/л. Подхранването на речните отложения се осъществява от атмосферните валежи и повърхностно течащите води на реките в района.

1.9.2.4. Хидрогеоложки условия в ПР “Балабана”

Условията за формиране на водните хоризонти се определя основно от развитието на геоложките формации. В конкретните участъци подземните води се формират в отложенията на неогена и кватернера.

Плиоценски подвъглищен водоносен хоризонт

Между подложката на плиоцена и въглищния комплекс сред глинестите разновидности се установяват сравнително издържани водоносни пясъчни пластове, образуващи единна водонапорна система, залягаща в зависимост от релефа на дълбочина от 40 (С-57) до 150 м (С-89). За хидрогеоложките условия на този хоризонт се съди по сондажите, прокарани около участъците на резерватите със задача търсене на подземни води и проучване на Елховския въглищен басейн.

Пясъците изграждащи хоризонта са кварцови, сиви, сивозелени и белезникави, неравномерно глинести, с глинеста и варовита спойка, дребно до среднозърнести.

Първоначално измерените пиезометрични нива превишаващи древната повърхност до 20 м са имали кота 110.46-122.74 (сондажи - Я-8, Я-9-9, Я-11; 1969-1970 г.). По-късно, след включване на помпени агрегати и експлоатация на самоизлив се оформя една обширна депресия, при което напорите са снижени с около 15-20 м. През 2001 г. нивото на подземните води е около кота 101-105 м.

Пясъчните пластове имат сравнително добри филтрационни свойства. Водопроводимостта е от 13-225 м²/д. Пиезоподаването се движи от $4.5 \cdot 10^4$ до $8.4 \cdot 10^5$ м²/д.

По химичен състав водите в подвъглищния водоносен хоризонт са хидрокарбонатни, сулфатно-натриеви с минерализация от 454.6 до 1053 мг/л, което ги определя като пресни води и води с относително повишена минерализация. По иригационен показател водата е удовлетворителна за напояване. Подхранването на хоризонта става на периферните афлорименти на плиоцена, а също така вероятно като подхранващ фактор е скалната подложка подстилаща плиоценските седименти.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

*Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“*

Министерство на околната
среда и водите

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА – 2007-2013 Г.“

Решения за
по-добър живот

В района на ПР “Балабана” има благоприятни хидрогеоложки условия за разкриване на този хоризонт с хидрогеоложки сондажи с дълбочина до 90 м. Те ще могат да се експлоатират на самоизлив.

Кватернерен водоносен хоризонт

Кватернерният водоносен хоризонт е развит в песъкливо-глинест фацис. Той заляга върху плиоценски глинни, а в отделни места направо върху втори въглищен пласт. Дебелината на алувиалните отложения в района на резервата достига до 7.20 м (С-57), но в преобладаващия брой сондажи тя е от порядъка 4-6 м. Нивата на подземните води са на дълбочина под повърхността от 0.40 до 2.0 м (1983 -1985 г.). Подземните води имат напорен характер. Водоносният хоризонт е от слабоводообилен до средноводообилен с коефициент на водопроводимост от 4 до 204.5 м²/д. Нивопредаването е от 1.9.10³ до 2.3.10⁴ м²/д, а водоотдаването М=2.5.10⁻⁵ до 7.1.10⁻² м²/д.

По химичен състав водите от алувиалните отложения се характеризират със значително разнообразие по отношение водещите компоненти. В най-общ смисъл те са смесени води, с преобладание на сулфата и хидрокарбоната за анионите, калция и натрия за катионите, съдържащи се в концентрации най-често от 94 до 689 мг/л или средно - 343 мг/л за калция и от 68 до 454 мг/л или средно 180 мг/л за натрия. По минерализация водите се определят най-често като слабо солени, до такива с относително повишена минерализация М=523.8–1327.8 или средно 987.2 мг/л. Съгласно БДС 2823-75 г. водите не са пригодни за питейно водоснабдяване поради завишените съдържания на сулфати и калция, както и степента на общата им твърдост.

Подхранване на подземните води в алувиалните отложения през последните години се осъществява от атмосферните води и повърхностно течащите води на р. Тунджа и нейните притоци. При ниски водни стоежи на р. Тунджа, подхранването на потока, формиран в алувия, е за сметка на валежите и се дренира от нея. При високи водни стоежи, които през последните години са много рядки, реката подхранва потока, а понякога е заливала значителни площи от терасата. Последното заливане на терасата е било през март 1984 г.

1.9.3. Карта на релефа

ЛИТЕРАТУРА

География на България (монография), С., БАН, 1997.

Дабовски Хр., С. Савов, Г. Чаталов, и Г. Шиляфов. 1994. Геоложка карта на България в М 1: 100 000 (к.л. Елхово) и Обяснителна записка към нея, БАН, София.

Канев, Д. 1989. Геоморфология на България, С., Унив. изд.

Кожухаров, Д., С. Савов, Г. Чаталов, Е. Кожухарова, И. Боянов, Е. Челебиев. 1994. Геоложка карта на България в М 1: 100 000 (к.л. Тополовград) и Обяснителна записка към нея, БАН, София.

Пенин, Р. 2000. Природна география на България, С., Булвест.

Почвите в България (монография), С., Земиздат, 1960.

Национална
Стратегическа
Референтна рамка
2007-2013

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България чрез оперативна
програма „Околна среда 2007-2013г.“

Министерство на околната
среда и водите